

महाराष्ट्र वृक्ष तोडणे (विनियमन) अधिनियम
१९६४ मधील वृक्षतोडीची प्रक्रिया व इमारती
मालाच्या वाहतूक परवाना पध्दत
सुलभीकरण करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: एफटीए-०४/२०१६/प्र.क्र.९२/फ-६
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
तारीख: ११ एप्रिल, २०१६

प्रस्तावना :-

राज्याच्या ग्रामीण भागात खाजगी क्षेत्रावर असलेल्या अनुसूचित व अनुसूचि बाह्य प्रजातीचा वृक्ष तोडीसाठी महाराष्ट्र वृक्ष तोडणे (विनियमन) अधिनियम १९६४ नुसार व महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता १९६६ अंतर्गत अनुक्रमे वन विभागाचे वृक्ष अधिकारी व महसूल विभागाचे अधिकारी विहित परवानगी जारी करतात. वृक्ष तोडीनंतर तयार झालेल्या इमारती व जळाऊ मालास वनविभागाद्वारे वाहतूक परवाना जारी करण्यात येतो. वृक्ष तोड केल्यानंतर संबंधित खातेदाराने उक्त अधिनियमातील तरतुदीनुसार वृक्ष लागवड करणे क्रमप्राप्त असते. सदर वृक्ष तोड अधिनियमातील प्रक्रिया सुलभीकरण करणे, अनुसूचितील वृक्ष प्रजातीच्या यादीमध्ये सुधारणा करणे व याद्वारे वृक्ष लागवड करण्यास उदयुक्त करणेची बाब शासनाचे विचाराधीन होती. त्यानुषंगाने शासनाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे :-

शासन निर्णय :-

प्रस्तावनेत नमूद बाबींचा अभ्यास करून शासनास शिफारस करणे कामी खालीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यात येत आहे .

१) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक नागपूर, महाराष्ट्र राज्य (वन बल प्रमुख),	अध्यक्ष
२) महासंचालक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे	सदस्य
३) अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (संरक्षण), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर	सदस्य
४) श्री.संजीव गौड, मुख्य वनसंरक्षक (प्रा.), अमरावती	सदस्य
५) मुख्य वनसंरक्षक (विनियमन), प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन बल प्रमुख), सदस्य सचिव यांचे कार्यालय, नागपूर	

समितीची कार्यक्षमता खालीलप्रमाणे राहिल .

वृक्षतोडी संदर्भातील इतर राज्यातील अधिनियम व नियमांचा तसेच अनुसूचित/बिगर अनुसूचित प्रजाती किती व कोणत्या आहेत याचा अभ्यास करणे.

१. ज्या राज्यात असे अधिनियम अस्तित्वात नाहीत त्या ठिकाणी वृक्ष लागवड व संवर्धनाची काय स्थिती आहे याचा अभ्यास करणे.
२. महाराष्ट्रातील अनुसूचित प्रजाती मधील काही प्रजाती वगळता येतील किंवा कसे याचा अभ्यास करून शिफारस करणे.
३. महाराष्ट्रातील व इतर राज्यातील तरतुदीचा तौलनिक अभ्यास करून वृक्षतोडीची परवानगी व वाहतूक परवाना याचे बंधनातून प्रजातींना मुक्तता करण्यासंदर्भात शिफारस करणे.

४. अनुसूचीबाहेरील वृक्षतोडीच्या मालास खातेदारास/हक्कदारास स्वयंघोषित वाहतूक परवाना जारी करता येईल किंवा कसे? तसेच सदर मालाची तपासणी करतेवेळी स्त्रोत सिध्द न झाल्यास दंडाच्या मोठ्या रकमेची आकारणी किंवा/आणि तुरुंगवासाची शिक्षा ठेवता येईल किंवा कसे? याचा अभ्यास करणे.
५. वृक्षतोड अधिनियम हा वृक्ष लागवड करण्यास उद्युक्त करेल याकरीता उपाय सुचवणे.
६. वृक्षतोड अधिनियमातील तरतुदीनुसार वृक्ष लागवड करणे व त्यावर संनियंत्रण ठेवणे याकरीता उपाययोजना सुचविणे.
७. वृक्षतोड अधिनियमाद्वारे प्राप्त होणाऱ्या महसूलाचा अभ्यास करणे.
८. खातेदारांना जलद गतीने वाढणाऱ्या व महत्तम लाभ देणाऱ्या प्राजाती सुचविणे त्याचा प्रचार प्रसार करणे.
९. वरीलप्रमाणे उपाययोजना सुचवितांना अधिनियमात करावयाच्या बदलाचे प्रारूप समितीने सादर करावे.
१०. वृक्षतोड अधिनियमाचे उदारीकरण केल्यास जंगलातील वृक्षाची तोड होणार नाही याकरीता उपाययोजना सुचविणे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६०६१३१२२२१०३३१९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

(प्रकाश महाजन)

सह सचिव (वने)

प्रत,

१. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन बल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
२. महासंचालक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
३. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (संरक्षण), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
४. श्री.संजीव गौड, मुख्य वनसंरक्षक (प्रा.), अमरावती
५. मुख्य वनसंरक्षक (विनियमन), प्र.मु.व.सं. यांचे कार्यालय, नागपूर
६. मा.मंत्री (वने) यांचे स्वीय सहायक
७. सचिव (वने) यांचे स्वीय सहायक
८. निवडनस्ती फ-६ कार्यासन महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.